

НА ДАЛЕКІЙ ПІВНОЧІ.

З давніх давен приваблювали людей північні краї, де протягом пір року не заходить холодне північне сонце, а друге півроку панує ніч і темряву прорізують тільки сполохи (північне сяйво).

Яскраво спалахують різнобарвні вогні стовпи, коливаються, миготять... І лише вони своїм чарівним світлом освітлюють густу нічну пітьму. Нестає літо — і сонце не сходить з неба, перетворюючи на день цілу добу, ціле півріччя.

Багато невідомого заховають у собі північні краї. А найбільше цікавлять вони тим, що через них найкоротша дорога між найбагатшими містами Америки й Європи. Тому ще в старовину почали дослідники шукати дороги через далеку північ до Америки.

Але тільки коло сто років тому почали організуватися справжні експедиції (подорожі) з метою знайти ту дорогу. Багато таких експедицій закінчилися невдало, і дослідники наложили життям у крижаніх пустелях.

Один шведський мандрівник намагався проїхати морем від Архангельська до Владивостоку. 1878 року він відплив. Довго не було про нього жадної чутки. Тоді за рік американці відправили нову експедицію рятувати його. Це був пароплав "Жанета". Та "Жанета" не дісталася до мандрівника; він вмер без неї, а "Жанета" змерзла в кригу біля берегів Сибіру. Як виявилося пізніше, крига в Крижаному океані не стоїть нерухомо, а весь час посувається. І "Жанета" плавала разом з кригою, поки та її не роздушила.

Але, дивна річ: аж за три роки біля берегів Гренландії (великий острів у Крижаному океані) знайшли деякі речі з "Жанети". Як вони опинилися за 212 тисяч кілометрів від берегів Сибіру?

Цим зацікавився Фрїтц

Нансен. Він зрозумів, що речі з "Жанети" пропливали через ший Крижаній океан. Як подивитися на мапу, видно буде, що ця крига мала перейти через самісінський полюс (крайня трчка півночі).

І він надумав таке: "Якщо допливти до Крижаного океану на кораблі, а саме до того місця, де загинула "Жанета", то далі крига сама понесе корабель через полюс".

І Нансен почав домагатися, щоб йому було дано кошти на спорудження такого міцного корабля, що його не могла б зламати ніяка крига та що через нього було б пропливти до полюса.

Довго його думку вважали за вигадку, казали, що це самогубство — йти так, як хотів Нансен. Але йому таки пощастило дістати грошей на свою експедицію.

Аж три роки готувався Нансен до подорожі. Багато всяких запасів набрав. А головне, набрав таких людей, що самі могли б усе й поклагодити, і збудувати якесь потрібне спорудження.

Влітку 1893 року вирушив його корабель, що звався "Вперед". Довго плали мандрівники, але за півтора року зрозуміли, що через самий полюс "Вперед" не пропливе. Тоді Нансен з деякими товаришами залишив корабель, взяв з собою північних собак, що їх вони мали (на півночі люди їздять собаками), з запасом харчів пішов далі. Але йому не пощастило дійти до полюса; почалося літо, крига почала танути. Раз-по-раз у кризі утворювалися розколини, що їх доводилося мандрівникам перепливати на маленьких човниках. Але, не дійшовши 429 кілометрів до полюса, Нансен з своїми супутниками мусів повернути на південь, бо далі йти не було жадної змоги. Ще й харчі вийшли. На превелику сиду дісталися вони до землі, а звідти вже пароплав підібрав їх і завіз додому.

А за кілька днів і "Вперед" повернувся разом з ними, що залишилися на ньому.

За мандрівниками-дослідниками пішли промисловиці, звіролови, бо на півночі є сила всякого звіру та птацтва. Мертва до того часу північ почала відживати. Так, на острові Шпіцбергені, який раніше вважали за країну холоду та смерті, виникли селища (Кінгсбей). В землі там знайшли великі поклади кам'яного вугілля. По шпіцбергенських селищах є школи, під'їзди залізниць, кіно, радіотелеграф то-що. Почали оселятися люди й на великому острові — Грінландії та Новій Землі, що належить Радянському Союзу.

Але це був тільки початок. Людина почала завойовувати повітря. Останніми роками було багато спроб долетіти до полюса.

Перший зробив спробу перелетіти повітрям шведський інженер Андре. 1897 року відважний мандрівник полетів на повітряній кулі, сповненої легким газом, до полюсу. Але назад він не повернувся. За 900 кілометрів від полюса Андре випустив поштового голуба з запискою. А за півтора року знайшли поплавець з запискою. Андре кинув цей поплавець ще в перший день свого польоту. І більше про нього не було жадних чуток.

Після того довго люди не наважувалися летіти на полюс. Першим наміслився летіти Амундсен. Він вперше полетів 1918 року, але ця подорож його була невдала. Він мусів повернутися. А 1926 року він знову полетів двома літаками з берегів Шпіцбергену до полюсу. Його аероплани відзначалися тим, що могли спускати на воду, як човни.

Спочатку все йшло добре. Тільки вітер трохи зважав та туман. Але за 8 годин виявилось, що половина бензину для моторів була витрачена. Довелося спуститися на воду, поки зустрічий вітер притишиться. Чотири тижні трималися на воді. Тяжко було мандрівникам: лід весь час йавискав, раз-по-раз доводилося витигувати аероплани на кригу.

Піднятися в повітря не було змоги; не вистарчало місця на крижинах, де аероплани міг би розбігтися. Почув розчирати площинку, аж дивись — крига розколеться або наскокить нова крижина, цілі гори утворюються на рівному розчищеному місці. Вже була в Амундсена думка кинути аероплани й пливати човном назад. Але він пошкодував машини. Ще раз почали ладити доріжки. Але з тих причин, що бензини багато було витрачено, довелось таки один літак залишити. А на другому Амундсен з своїми товаришами піднявся в повітря й швидко дістався до Шпіцбергену.

І тільки 1926 року Амундсен долетів таки до полюса і перелетів через увесь Крижаний океан аж до Америки. А ще перед ним, того-ж таки року долетів до полюсу ще один дослідник — американець Бірд. Людина перемогла природу. Що цього року сталося

КОЛЮЧКИ.

Признаюся грішній — останніми часами зацікавився п'ябожними справами. Великі релігійні події — "служба божа" в Сафтоні, "злізайте отче" в Самборі, віддання знову під суд егомосця Філіма в Гемілтоні — все подіало на мене таким релігійним переконанням, що я знову почав читати "Укр. Голос".

Прочитав і зітхнув: — Ох, господоньку милосердиний, скільки я втратив від того часу, як перестав його читати.

Взяв-ж я цим разом за "Укр. Голос" ширі і читаю: — Поганій стан шкільної справи на великій Україні?

І думаю: — А який стан шкільної справи в Подєбрадах? Читаю далі: — Арешти на Великий Україні...

І думаю: — А як там на Прикарпатті? Читаю:

— Мабуть не буде багато охочих до вкладання капіталів в совітські підприємства, коли капіталісти довідаються про банкротство Деревної Компанії.

І думаю: — Добре, що капіталісти не читають "Укр. Голосу", а то ще справді довідалися-б.

Читаю: — Муссоліні бере монополію на фільми.

І думаю: — А редактор "Укр. Голосу" бере монополію на брехні.

Читаю: — Альбанський король Зогу не дуже твердо сидить на своїм престолі.

І думаю: — То підмістять під него петлюрозій.

Докучила першці сторінки і я переходжу на редакційну. Там завжди "глибий мудрощі". Читаю наголовок:

— Чехословацькі шурі. — Ов! — думаю, — а то ко-го так по православному "Укр.

Голос" називає? Аж бачу, що шаповалівцев Григорієві називає свистунівців:

— Канадійські миші! Навіть не шурі, тільки миші!

А "Укр. Голос" на Григорієва — а ви: — Чехословацькі шурі.

Що-ж, думаю. Вони одні другий краще знають.

В другій після редакційної статті читаю наголовок:

— Як розходяться слетні. А зараз же після неї в "мимолетом" читаю:

— Ходять поголоски, що тов. Попович... зірвав із Рубіничним Домом. Він мав купити для себе і своєї родини садинок в провінції Онтеріо...

І думаю: — Воістину редактор "Укр. Голосу" знає, як розходяться слетні. Бо сам показує нам, що са слетних він тільки й живе й до газети їх подає.

Або ще питає "Укр. Голос" чому віннігеські комуністи не величаються будинками над рікою Ред, що вони їх купили за сорок дві і пів тисячі.

Що думаю, те й відповідаю: — Це, Рипиндочко, завжди так: Хто має — той не величається. А хто не має — той хоч би хотів величатися, то не має чим. Візьмім хоч би українських панів та підпанків: Чим вони будуть величатися, коли вони такі пани, що на трох одні штани?

Журиться також редактор "Укр. Голосу", що в тих будинках нема ще ні старців, ні сиротів.

Не журися, добродію. Ти старієш й рачки лизь, то до тих палаців не дістанешся. Для таких старців там місця не найдеться.

Читаю ще один наголовок: — Глухого засудили на кару смерті.

І думаю: — А брехуна зробили редактором патріотичної газети.

Аминь.

Куркулєнко.

ЩЕ РАЗ СУДИТИМУТЬ ПОПА ФІЛІМУ.

В місяці травні ц. р. відбувалася в Гемілтоні судово розправа над греко-католицьким егомосцем Осипом Філімою, який мав сам себе оженити (сам собі шлюб дати) з якоюсь місіс Фергусон.

Суд Філіму виправдав. Тепер довідемося з "Гемілтон Гералд" з 14. вересня, що справа егомосця Філіма знову пішла перед суд.

Перед "поліс кортом" в Гемілтоні зголосилося дві жінки, які посвідчили, що Філім на тій крижаній півночі з джираблем "Італія" — про це вже відомо нашим читачам. Італійський авантюрист генерал Нобіле зухвало поїхав на північ, а потім через него загинуло-кілких людей, а що найсумніше — загинув великий дослідник — американець Бірд.

Людина перемогла природу. Що цього року сталося

ма й Фергусон жили у них у Вінніпегу, як чоловік і жінка. Місіс Дж. Нідрей, 239 Смит стріт, Вінніпег, посвідчила, що піп Філіма і Фергусон жили в її руминг-гавзі під прибраними іменами як містер і місіс Олтаж (Oltaz). Каже, вони кожного тижня жили в неї до четверга або п'ятниці і потім виїздили. "Я вірю, що він мав церкву десь в околиці Вінніпегу". Суддя запитав, чи вона бачила "містера" Олтажа в одній кімнаті з "місіс" Олтаж, і жінка сказала, що бачила їх разом в кімнаті дуже часто.

Друга жінка — свідок, А. Файрелер, 195 Смит стріт, також посвідчила, що егомосць Філіма рентував у неї кімнати із жінкою. Вони, каже свідок, знали були по цілому Вінніпегу, як "містер" і "місіс" Олтаж.

— Чи ви бачили Філіму й Фергусон в тих самих кімнатах?

— Так — відповіла жінка. — Я ходила колектувати ренту. Ніч перед тим вони дуже билися, розбили вікно і коли я зажадала грошей за рент, Олтаж сказав, що \$20 за місяць дуже дорого. І вони забралися шукати дешевшого приміщення.

А на закінчення Фрайрелер категорично сказала: "Як би я була знала, що він піп, вони ніколи не жили-б в моїх кімнатах. I keep a respectable place".

Вислухавши це суд сказав: Віддати Філіму під суд.

І так греко-католицький егомосць знову піде під суд.

ЗА ВЕЧІР ПРОГРАВ РІЧНИЙ ЗАРОБОТОК ТИСЯЧІ РОБІТНИКІВ.

Власник автомобільних фабрик Сітроен у Франції програв за один вечір 12 мільйонів франків.

Буржуазні газети обійшли що подю мовчанкою, але робітничі газети подають, що 12 мільйонів франків, це не менш заробітку тисячі робітників протягом цілого року.

До того-ж треба знати й те, що на підприємствах Сітроена, як доводять робітники, зовсім нічого не робиться для охорони праці, і сотні робітників облітає через це каліками.

КОНЦЕРТ І ФІЛЬМА З ОГЛЯДИН ПРИЮТУ-СИРОТИНЦЯ Р.З.Т.!

СТАРАННЯМ ВІДДІЛУ РОБІТНИЧОГО ЗАПОМОГОВОГО ТОВАРИСТВА У ВІННІПЕГУ

відбудеться

В СУБОТУ, 13. ЖОВТНЯ 1928 РОКУ
В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ

КОНЦЕРТ
ДУТОЇ ОРХЕСТРИ Р.З.Т.

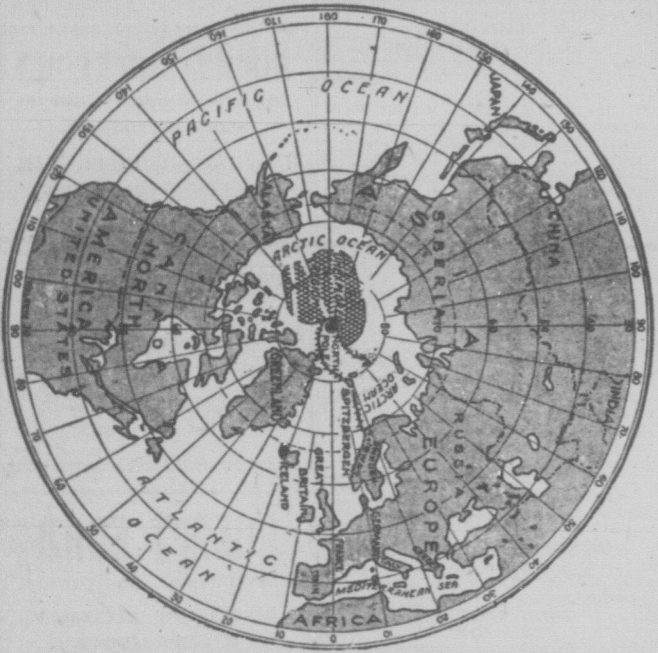
ДЕМОНСТРАЦІЯ ФІЛЬМИ

З ПУБЛІЧНИХ ОГЛЯДИН ПРИЮТУ І СИРОТИНЦЯ Р.З.Т. 26. СЕРПНЯ 1928 РОКУ.

В програму концерту входять нові твори, які виконає дута оркестра, як також будуть солоні співи т-шок Катерини Палюк і Марії Харчинин та скрипкове сольо. Крім фільми з оглядин приюту, буде ще фільма — комедія в двох актах.

Приходіть на цей концерт громадно! Прийдіть і побачите себе самого на першій українській фільмі в Канаді! Памятайте, що місяць жовтень, є місяцем Робітничого Запомогового Товариства, тож ставайте його членами!

ВСТУП ДЛЯ ДОРОСЛИХ 25 ЦЕНТІВ, ДЛЯ ДІТЕЙ 10 Ц. ПОЧАТОК В ГОД. 8. ВЕЧЕРОМ! НЕ СПІЗНЯЙТЕСЯ!

На цій мапі бачимо північний верхок нашої землі. В самому центрі північний бігун. Закресоване місце поблизу бігуна — це недосліджені ще простори. Чорна лінія, що веде від Норвегії, через острови Шпіцберген на північний бігун і назад аж до хрестина, це дорога, зроблена джираблем "Італія". Хрестини означене місце, де розбився джирабель. Білі місця — на мапі — це океани, чорні — суша.

ДЖИМ ТУЛІ. ЖЕБРАКИ ЖИТТЯ. АВТОБІОГРАФІЯ БОСЯКА.

Переклав І. Ю. Кулик.

(Продовження.)

— Я почув себе так, ніби мене залоскотали, коли побачив його обличчя, бо міг би заприсягтися, що він був не фермер, а старий боссяк і п'яниця. Синяк під його оком щойно загоявся, носа пербито, а малого пальця відтято. Отже, не було сумнівів, що це свій брат-волоцюга; ну я просто й підійшов до нього та розказав йому всю свою історію і що я був голодніший за фермера в Тексасі. Я ніби й тепер бачу, як братишка зареготався й гарнув:

— Ні, — на бога! — не може бути, щоб ти був аж настільки голодний!

— Тремп розказав мені, що всі докола розмовляють тільки за те, як позбавив фермера заробітку в п'ятацькій доларів. Потім він мовив: "Слухай, хлопче, я підісти. Мені не дозволяють їсти в хаті, та я тепер джеградий з того. Ти зачекай тут, і я принесу тобі чимало шамовки й бляшанку в'єш". Тоді ти зможе собі знов пролежати весь день у стозі,

1) Тоб-то яванської кави.

а як стемніє, то я тоді припру ще більше шамовки й кави. Мені належить платня за день, отже я вишигано в цього старого барабольшика долара й віддам тобі".

— Я пролежав під парканом, доки він повернувся. Братишка приніс мені жратви, і я подався до стогу. Він дав мені також три ж'нали. Два з них були фермерські чаносини, але я прочитав у них все, як розводити свині, кури й корови. Увечері старий тремп знов прийшов і дав мені жратви і долара, і я пустився в подорож біля десятих годин, коли боссяк ліг спати.

— До ранку я пройшов двадцять миль, та попався у Чі, і мене таки забрали назад до Понтіяку, але той фермер все-ж не дістав п'ятнадцятих доларів за те, що засинав мене.

Наприкінці Билевого оповідання грубий фермер встав і почав вдивлятися у вікно, тримаючи руки в кешених "оверолс".

— Довго ти просидів? — видавив він з себе нарешті.

— Близько п'ятох років? — відловив Бил. Я спостерігав важкий вигляд Билевого обличчя, як він відповідав з напівзакритими очима. Жінка відразу заходилася коло роблення сендвічів.

— І ти нічого не навчився там? — знов спитав фермер.

— Я навчився більше злодійства, ніж чого иншого. Багато такого, що ви не повірили-б,

як би я вам розказав. В цілій установі не було ніякої порядної істоти. Чимало злодів вивичають своє ремесство у школі поправи, повірте мені.

За кілька хвилин ми вдячно попрощали добросердну пару і з сендвічами, загорненими в папір, швидко виїхали на дорогу.

Розділ ІХ. ВПЛУТАЛИСЬ.

Ні вітерця в прерії. Ні хмарки на небі. Комахи ліново дзижчали понад шляхом, і коники надого затримувалися на одному місці. Величезний мотиль з крилами, покропленими брунатним та білим, мав над рейками й намагався сісти на мене.

— Можна напевно сказати, що буде спека, — сказав я Билеві, — вранці перед гарячим днем завжди таке маяє.

Ми пройшли кілька миль, доки дійшли до товарового потягу, що стояв на резервовому шляху біля невеличкого містечка. В потязі було не більше, як десять вагонів; важкий паротяг повільно сопів і дихав над довгим рівчаком, як втомлений кінь. Кілька дрібних смужок диму витиснулося з димаря й звивалося в повітрі маленькими хмарками, що квалілися в небо. Бригада потягу ліново сновигала по рейках і не збиралася ніби нас привітати.

Кілька людей працювало на полі, і гамір снопов'язалки відбивався луною в тихому небі.

Вона ганяла до дальньої межі поля, і трескотня її, затихаючи, доносилася останніми слабими ударами молотків по сталевій рейці. Музика церковного дзвону прокотилася над полем, впала на шляхи і зникла навіки в тиші.

Раптом слабкий рокіт почувся на селі, ніби луна гуркоту далекого грому. Він зростав все більше й більше, потім почувся ще голосніший та міцніший гуркіт. Версек гудка льокомотива розтяв повітря, земля вібувала. Якісь перелепи, перелякани, злетіли з-за огорожі.

Хмара кривий закрутилась по рейках і неясною плямою в ній прогуркотів на Чікаго почтовий потяг.

— Його, напевне, перевантажено до біса в звязку з виборами, — зауважив Бил, — баж би я бути на цьому потязі: він-то напевно вже не спізниться.

Товаровий потяг повільно вибирався з резервового шляху. Бил мовив:

— Тут нам, очевидно, не сховатися, бо потяг короткий, а місцевість надто рівна. Нам залишиться скакати на уру, як і треба порядним хлопцям.

За кілька моментів ми вже були в потязі, а ще за кілька нас уже звідти скинули. Ми стали на перехресті залізниць з сошею і, коли мимо проїздив камбуз, показали "ніс" кондукторів, що стояв на задній платформі і загрожував нам кулаками.

(Далі буде.)

В МОЛОДІ НАШЕ МАЙБУТНЄ!

Не забудьте передплатити для своїх дітей місячний журнал

"СВІТ МОЛОДІ"

що виходить у Вінніпегу і друкує приступні для молоді статті, вірші, оповідання, забави, загадки, а особливо звертає увагу на належне виховання робітничо-фермерської молоді.

Поширюйте вістку про цей журнал! Збирайте нові передплати! На цілий рік передплата вносить тільки 50 центів.

Подпонок число 5 п. Замовлення з грішми посилайте на таку адресу:

THE YOUTH'S WORLD Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.